

શુકિતને પંથે

કી. એક આને
નરે ધાર્મિક જ્ઞાન પ્રચારમાં

વિચરતા

ગાંધીજીના મહાન આત્માને

વંદન કરનાર:—

આનંદ.

જાપાની પ્રસીદ્ધ ક્તી—

શાં કસ્તુરચંદ સુરચંદ મારફેતીઆ.

સીદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—સાબરકાંડા બોરડીંગ હાઉસ, મુંબાદેવી,
મુંબઈ.

શ્રી “હરિ-હર” પ્રો. પ્રેસમાં હરીલાલ મગનલાલે છાપ્યું
લીમડાચોક—મુરત.

વિદ્યાપીઠ
સુવ્રાત્પ્રસિદ્ધિ ઉચ્ચ વર્ણના હિન્દુ ગૃહસ્થો
અમદાવાદ
આર. સિ. માટેજ
ગુજરાતી કોપીશાઈટ-સંપત્તિ

શ્રી અંબીકા ભોજન શાળા. કાલબાદેવી રોડ.

એ મુંબઈમાં એક જુનામાં જુની અને
સર્વોત્તમ ભોજન શાળા છે.
 સ્વચ્છ અને ઉત્તમ ખોરાક

ગ્રાહકોની સગવડપર પુરતું ધ્યાન

તથા

માલિકોની જાતિ દેખરેખ

આ કારણોથીજ આ ભોજનશાળા જાણીતી છે

એક વખત પધારી ખાત્રી કરો.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૦૧૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ધૃતિરત્ન પંથ

વિષય ધર્મ સાંતાલી, ૧૯૦૬

૧ વિધાપીઠ ગ્રંથાલય મુક્તિને પથે ભચરતા મહાત્માજીને વંદન!

બાણ દ્રષ્ટિએ “ ગાંધીજી ” નામે ઓળખાતા, પરંતુ આત્મીક દ્રષ્ટિએ, નિર્મળ, પવિત્ર, અને શરીર બંધનમાંથી સદને માટે મુક્ત થવાના ઉત્તમ અધિકાર માટે-સાચા અધિકારી એ વિશ્વપ્રેમી મહાત્મા તને વારંવાર વંદન હો !

મહાત્મા ! તારૂં કર્તવ્ય સમાપ્ત થઈ ચુક્યું છે ! મુક્તિસ્થાને પોંચતા રસ્તે જે જે વસ્તુ આડે આવતી જોઈએ તે સૌ તેં અનુભવી. કામ, ક્રોધ, માન, લોભ, માયા, અસત્ય, અન્યાય, અનીતિ વીગેરે અનેક વિકાળ દુશ્મનો તને લલચાવવા મિત્રરૂપે બની તને તેમના ગુલામ બનાવવા પ્રયત્ન કરી થાકી ગયા પરંતુ પરમાત્મા જેને પ્રેમથી પોતા પાસે બોલાવી રહ્યા હોય તેને તો પોતાની સ્થિતિ સમજાવજી જાય છે. એવી મોહમળના ક્ષણિક સુખમાં તે કદી ફસાતાજ નથી. તેની શ્રદ્ધા એક વિજયમાંજ વિરમે છે. તે નો એકજ નિશ્ચિત લક્ષ્યબિન્દુ તરફ ધસી રહે છે. એવી મોહમળો ખીજ વખત તેના તરફ જતાં ડરે છે, મુક્તિને પથે ચાલનારની આવી સ્થિતિ હમને પ્રત્યક્ષ બતાવી રહેલ એ મહાત્મા તને વારંવાર વંદન હો !

“ જે તરનો હોય તેજ ખીજને તારી શકે. ” “ કુબનો માણસ ખીજને બચાવી શકે નહિ. ” આ ન્યાયે જોતાં પણ તારૂં કાર્ય-દુનિયાના અનેક જીવોને શાંતિ, સતોષ, સત્ય, ન્યાય, નીતિ, દયા, ક્રમા, અહિંસા, આત્મશક્તિ અને શ્રદ્ધાના ઉત્તમ સુત્રો માત્ર મોઢંથી નહિ, પરંતુ તેં પોતે તે પ્રમાણે કરીને અનુભવસિદ્ધ ઉત્તમ જ્ઞાન આપી અનેક જીવોનો ઉદ્ધાર કર્યો, અનેકને સન્માર્ગે દોરી ગયો. અનેકને સ્વાથલ્યાગ કરી પરોપકારને માર્ગે લઈ ગયો દેશના એક ખૂણેથી બીજા ખૂણા સુધી-નાનામાં નાના ગામડામાં-શ્રીમત-કે ગરીબ અબણ કે બણેલ જુદા કે યુવાન કે નાનું બાળક-અરે શેરીમાં જાડુ કાદનો દેડ કે મેલું લઈ જનાર મંગી. એ દરેકના મુખમાંથી એ પવિત્ર મહાત્મા તારા નામ-હિચ્ચારાય, આ બધું શું સુચવે છે ? એ પવિત્ર આત્મા-મુક્તિની છેક નજીક પોંચી ચુકેલ એ મહાત્મા તને વારંવાર વંદન હો !

અનેક બંધનોમાંથી મુક્ત થવું તેજ મુક્તિ ! મહાત્મા ! તમને હવે એવું અટકાવ રૂપ કોઈ પણ બંધન હોય એમ જણાતું નથી. છેલ્લું એકજ બંધન

અને તે તારા એક દોષ માટે કે દુનિયાના કોઈ પણ મનુષ્યને પોતાના દોષ તરીકે લાગતું મુશ્કેલ લાગે. આત્મ દ્રષ્ટિએ જ્ઞેનારજ એ દોષ નિરૂપી શકે છે. સ્વરાજ્યના એક મહત્ત્વુત સાધન તરીકે હિન્દુ મુસલમાન એકચના કરાવી ન શક્યા, આત્માની અનંત શક્તિ આગળ અશક્ય કાંઈજ નથી. એમ વ્રદ શ્રદ્ધા હોય તેને એટલી શક્તિની ન્યુનતાનો દોષ લાગેજ અને તે માટે પ્રાયશ્ચિત એ એકજ ઉપાય છે. આવા નાનામાં નાના દોષોને શોધી કાઢી, તે બદલ શિક્ષા-પ્રાયશ્ચિત ભોગવી લેવું-એ તદ્દન નિર્મળ અને દોષમુક્ત થવા ધ્વંજી તેજ કરી શકે. સામાન્ય જીવોને એવા દોષ દેખી શકાય નહી, આ રીતે દુનિયાને માટે અદ્રશ્ય પણ તને મોટા દોષ તરીકે લાગતા એવા પાપોના પ્રાયશ્ચિત-પુરતજ કરતા જઞ દોષમુક્ત થઈ છેવટનાં શરીર બંધનમાંથી મુક્ત થવાની અણીએ આવી પહોંચેલા એ મહાત્મા તને વારંવાર વંદન હો !

મહાત્માની દરજ માત્ર ઉપદેશની છે. આવેશની નહિ. જ્યારે અમુક અમુક ધર્મ, કે વાડામાં રહેનાર ધર્મગૂરૂઓ, અમુક વર્ગમાંજ-બહુજ શિશીલ,- અને માત્ર વાંચતોના ઉપદેશ આપી રહ્યા છે ત્યારે એ પવિત્ર મહાત્મા, તું તો દુનિયાના સર્વ ધર્મને, સર્વ કોમને, સર્વ દેશને. માન્ય,- માત્ર સંસારિક નહિ પરંતુ ધાર્મિક કિત્તિના-આત્મ કલ્યાણનું સાદા અને સરળ માર્ગ-પ્રતાવી રહ્યો છે. આ શિક્ષણ તારે મોઢેથી તે આપું છે ને કરતાં ચારિત્રી-વર્તનથી હમારેજ શીખી લેવાનું છે. તારા આપું જીવન ચરે ! એક એક કાર્ય-એક એક શબ્દ-એ કિત્તમમાં કિત્તમ શિક્ષણ ધરાવે છે. બસ મહાત્મા ! તું તો તારી દરજ બજવી ચૂક્યો ! તારા ચારિત્રી હમને શિક્ષણ આપવાનું કાર્ય પરિપુર્યું થયું-હવે તું ખુશીથી છુટે થઈ શકશે, દેશની ઉન્નતિનું કાર્ય તેં માથે લીધુંજ હોય. પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ હોય તો પણ એ પ્રતિજ્ઞા-તું આત્મારૂપે જ્યાં હશે ત્યાં પુર્ણ કરી શકશે. હવે તે દરજ હમારી બાકી રહી છે, કે તારા ચારિત્રમાંની એક એક કૃતી-એક એક શબ્દનો વિચાર કરવો. મનન કરવું-તે વાત વર્તનમાં મુકવી. તારી આત્મ શક્તિનો ઉપયોગ તું જોટસો કરી શક્યો તેથી અર્ધાં પણ ઉપયોગ કરી શકનાર થોડા વીરો જગશે તો આજના તારા રોષેજ બીજ-થોડાજ સમયમાં ફળ રૂપે પરિણમશે.

છેલ્લી-પ્રતિજ્ઞા-એક બંધન. મહાત્મા ! પ્રતિજ્ઞા એક બંધન છે. તેમાંથી મુક્ત થયાં વગર મુક્તિ નહિ મળે. તો મુક્તિ માટે અધિકારી થઈ ચુકેલ, એ પવિત્ર આત્મા ! તારી મુક્તિ સત્વર હો ! અને તેને માટે ૨૧ દિવસ-પુરા

કરી પ્રતિજ્ઞા બંધનથી મુક્ત થઇ શકે તેથી—એ ૨૧ દિવસ તારા સંપૂર્ણ ક્ષેત્રમંદીથી પસાર થઇ જાયો. એવી પરમ કૃપાળુ પરમાત્માને પ્રાર્થના છે.

તારો તો વિજયજ થયો છે.

ઓ મહાત્મા! ઉપલક્ષ દ્રષ્ટિએ જોનારને એમ લાગશે કે તારી જીન નથી થઇ પણ હાર થઇ છે. પરંતુ આત્માની દ્રષ્ટિએ જોતાં તુરત સમગ્રશે કે તારો વિજયજ થયો છે. સેનાપતિ ગમે તેટલો મજબુત કે જળવાળો હોય છતાં લશ્કર જોઇએ તેટલું જળ અને હિમતવાળું ન હોય તો સેનાપતિ શું કરશે? જે આત્મજળ—જે શ્રદ્ધા, જે શાંતિ; જે સત્ય ન્યાય નીતિ અને જે વર્તન તારામાં છે. “સત્યનો વિજય જ થાય” “આત્માની અનંતશક્તિ પાસે અશક્ય કંઇ જ નથી” એવા મુત્તો જો લોકોના હૃદયોમાં ઘર કરી એકા હોત તો સ્વરાજ્ય તો શું, પણ એથી પણ વધુ મુશ્કેલ કામ પણ થઇ શકે પણ ઓ વીર આત્મા! દુનિયાના ક્ષણિક—બાહ્ય અને લોભાવનારા તત્ત્વો ઉપર મોહી પડનારાઓને એ તારા સિદ્ધાંતો મુગ્ધજળ જેવા, નહિ પાળી શકાય તેવા—અને મુશ્કેલ લાગશે. કેમકે તારા આ ધર્મચરી નિયમો, સિદ્ધાંતોમાં તો પ્રથમ દુઃખ—આકૃત—અગવડ—મુશ્કેલી—મરીમી બધું સહન કરવાનું હોય છે, અને ફળ તુરત મળતું નથી. તેથી એ સિદ્ધાંતો અમલમાં મૂકી શકે એવા વીરો થોડા જ જણાશે. એટલે તારું કાર્ય થોડું અધુરું રહેું પણ તે સૈનિકોની નમ્રજાળને પરિણામજી! બાકી તું તો જ્યાંસુધી આવ્યો છે ત્યાંસુધી વિજયજ મેળવતો આવ્યો છે! છતાં સૈનિકોમાં એટલો ઉત્સાહ—શક્તિ અને શ્રદ્ધા જગૃત ન કરી શકે એ સેનાપતિનો દોષ! આ દોષ બાહ્યદ્રષ્ટિવાળાને ન સુઝે પરંતુ આત્માની અનંતશક્તિમાં સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા હોય તેને જ એ ન્યુનતા કે દોષ દેખી શકાય, અને મુક્તિના પંથમાં એટલો દોષ પણ અટકાવરૂપે આવે છે. તેથી એ અટકાવરૂપ દોષને શોધી કાઢી તેનું પ્રાયશ્ચિત લઇ લેવાને અને આત્મિક શુદ્ધતા મેળવી લેવા પ્રસુની પ્રેરણા મેળવવા ભાગ્યશાળી ઓ મુક્તિપંથગામી મહાત્મા તને વારંવાર વદન હો!

હિંદમાતાના પુત્રો! હિન્દુ અને મુસ્લમાન બંધુઓ—એમને એક્યતા તથા સંપત્તિ સાંકળથી જોડવા અત્યારસુધી લેખો—અને બાપણો દ્વારા તે બધું પ્રયત્નો કર્યાં કેટલેકે ઠેકાણે સંપ થયા પણ છે. હિન્દુ અને મુસ્લમાન કોમમાં તારા પ્રભાવથી—તારા પ્રયાસથી—બધે ઠેકાણે સગા ભાઈઓ કરતાં વધુ પ્રેમ—બંધુ મૈત્રીભાવ કેટલેકે ઠેકાણે જોવામાં આવતાં, ઓ પૂજ્ય આત્મા! તારું—તારી શક્તિ, તારા પ્રભાવનું રમરણ થઇ આવે છે, અને એ દ્રશ્ય, તારા આત્માની અનંતશક્તિ

તથા શ્રદ્ધાનું ભાન કરાવવા સાથે, હમારી શક્તિનું હમને કાંઈક અંશે ભાન કરાવે છે. દેશના એક ખુણામાં તારા પ્રભાવથી થએલ એક હિન્દુ અને એક મુસ્લમાનીની મૈત્રી, કે પ્રેમ-બંધારે હમારી શક્તિનું ભાન કરાવવા સમર્થ છે તો પછી દેશના ખુણે ખુણામાં થતા “ મહાત્મા ગાંધીજીની જયના ગૂંજારવ ” તારી આકૃતિની થતી. પુત્રઓ, નાના નાનાં બાળકોનાં મુખમાંથી અનાયાસે નીકળી જતા શબ્દો જેવા કે “ ગાંધીજીજી જે ” “ મહાત્મા ગાંધીજી ઘણું જીવો ” એ શબ્દો—અને હમારી સામે પ્રદર્શી રહેલું તારા જીવનનું કાર્યક્રમ, તારો સ્વાર્થત્યાગ, અને તારા—ને પાળીને સિદ્ધ કરી જતાવેલ—શાંતિ, સંતોષ, સત્ય, ન્યાય, નીતિ, દયા, ક્ષમા, અહિંસા, સદ્ગતિજાતા, વીરતા, નિશ્ચય વિગેરે સિદ્ધાંતો,—અને શક્તિ અને શ્રદ્ધાના સંપુર્ણ બળથી તે સરવેમાં વિન્યય મેળવતા જઈ—આપેલો ઉપદેશ, ખસ તારું આખું ચારિત્ર, તારું વર્તન, અને તારા સદગુણો બરાબર મનન કરી ધ્યાનમાં ઉતારી તે પ્રમાણે વર્તે તો શક્તિને પંથ જવાને પુરતું શિશુલુ આપી શકે છે. આ રીતે અનેક આત્માર્થી જીવેતે શક્તિને; સરળ માર્ગે જતાવનાર તથા એક મનુષ્ય તે પ્રમાણે કરવા શક્તિમાન છે, એમ સંપુર્ણ ખાત્રી કરવા પોતે તેના દ્રષ્ટાંત થઈ ખાત્રી આપનાર એ અંધન મૂકત થતા મહાત્મા તને વારંવાર વંદન હો !

સીતાજી જેવા પતિ મેળવવા અધિકારી કોણ હોઈ શકે? માત્ર રામ ! રામ જેવા ગૂણો ધરાવનારજ સીતાજી જેવા ગૂણવાળી સ્ત્રી મેળવવા ભાગ્યશાળી થઈ શકે ! ? આવું પ્રેમાળ—એકજ માર્ગે ચાલનાર યુગળ કોઈ દિવ્ય શક્તિ ધરાવનાર ઉચ્ચ જીવોનું જ બની શકે ! મહાત્મા ! ખરેખર પુણ્ય માતૃશ્રી સમાન કરતુરબાનો ઉચ્ચ કોટી આત્મા—તારી સાથે કેવો ઝળઝળી રહ્યો છે. પતિ સેવા, પતિ ભક્તિ, પતિના પગલે પગલે પોતાનું પગલું મુકી—પતિ સળગતા બડકામાં કે ઉંડા જલમાં પગલું મુકે તો પણ તે પગલા પર પગલું મુકતાં જરા પાછું સરખુંએ ન જોનાર પતિભક્ત સતી ! એ હમારી દિવ્ય માતા ! તને પણ વારંવાર વંદન હો ! અને એ મહાત્મા રામ અને સીતા નજ અને દમયંતી—

જેવા યુગલો ઘણે અંશે આવા દૈવી પુરુષોનાજ અને છે—એ દ્રષ્ટિએ માનતા પણ ઉચ્ચ ગતિએ વિહાર કરતા એ મહાત્મા તને વારંવાર વંદન હો !

આ કળિકાળમાં—આ સ્વાર્થમય સંસારમાં કયો પિતા પોતાના પુત્રને સૌથી વધુ નહિ ચલાશે ? પોતાના કુંડુંઅપર—બીજા લોકો કરતાં વધુ પ્રેમ કે

હાગણી સામાન્ય રીતે દરેકને હોય જ. પોતે ન ખાધ—પોતાના પુત્ર કે પત્નિના પેટપર પાટો બાંધી અતીથી કે ભીક્ષુક તરફ પહેલા દ્રષ્ટિ કરનાર વીરો અસારે કેટલા દ્રષ્ટિએ પડે છે ? (નહિ જ હોય એમ કહેવાનો આશય નથી પરંતુ ગણ્યાં ગાંઠ્યાજ હોય) આવી સૃષ્ટિમાં આવા જમાનામાં—પણુ એ વીર ! તને એ કળિકાળ કે એ જમાનો કાંઈ પણ અસર કરી શક્યા નથી. તને તો પુત્ર સરખો ને ઇરાન કે આફ્રિકાનો એક ભીક્ષુક કે બાંગીનો છોકરો પણ સરખો—એક નાગર સાથે જેટલો પ્રેમ તેટલો જ પ્રેમ એક ઢેડ પ્રત્યે એક બાળક અને એક યુદ્ધો તું પવિત્ર આત્માની દ્રષ્ટિમાં તો સમાન જ છે એટલે રાગ અને દ્વેષની વશીકરણ વિદ્યા તારા આગળ મોળી પડી ગઈ. તને વશ કરવા આવતાં તારી પ્રભાવશાળી પ્રભુમય જ્યોતિમાં ને ઝંખવાણી પડી—નાશી ગઈ. આ પ્રમાણે રાગ દ્વેષને જીતી—વિશ્વપ્રેમની ભાવના જગાવી ઉન્નતિ માર્ગે જવાનું ઉત્તમ અને છેવટનું ચિન્હ પણ પ્રત્યક્ષ ઝગમગાવી રહેલ એ વીર આત્મા તને વારંવાર વંદત હો !

કર્મ એ બંધન છે. એટલે કર્મનું કૃપા ભોગવી લઈ તેમાંથી મુક્ત ન થવાય ત્યાં સુધી મુક્તી થાય નહિ. એ વીર આત્મા, નિહાળી જો કે આ જન્મ જન્મમાં તારું કામ કે ગુન્હો તને કારાવાસમાં પુરવા જેવું દોષીત હતું ! તે કીરતારના અચળ નિયમો—સત્ય, ન્યાય, નીતિથી જરા પણ તું વિમુખ નથી થયો, તે નિયમોને માન આપતાં—તો અનેક દુઃખો ખુશીથી સહન કર્યાં અનેક પ્રકારના ઐહીક સુખો, લોભ લાલચો—મોહભ્રમો તને તારા સત્ય માર્ગથી પાડવા તારી સામે આવી. પરંતુ ઇશ્વરી નિયમોનું પાલન કરનાર—પ્રભુ પર સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખી એકજ સાધ્યખિન્દુ તરફ દ્રષ્ટિ રાખી કુચ કરનારને સૃષ્ટિની મોહભ્રમો કે લાલચો શું કરી શકે ? પ્રભુના વાસથી ભરપુર અનેક સ્થાનમાં પ્રભુ વિમુખ અજ્ઞાન જીવોનેજ ફસાવી શકનાર એવી મોહભ્રમો—પોતાની સર્વ શક્તિ એકત્ર કરીને આવે તોપણુ—દુરથીજ તેનો પ્રભાવ તેનો પ્રકાશ જોતાં તે મોહભ્રમોની શક્તિ ટુંછ ઉઠે છે. અને શક્તિહિણ થયેલ તે મોહભ્રમો દુરથીજ પાછી ચાલી જાય છે, આવો તારો પ્રભાવ નિહાળ્યા પછી તને પ્રભુથી વિમુખ કે પ્રભુ કૃપા રહિત કોણ માની શકે ?

ત્યારે પ્રભુના સત્ય માર્ગનું દ્રઢ પાલન છતાં તારો વાસ વારંવાર કારા ગૃહમાં શા માટે ? અમુક વર્ગ કે સ-તાના અંગત હિતને નુંકસાન પુગાડે—પરંતુ અનેક જીવોને ક્ષાયદાકારક— એવી ન્યાય પુર્વકની તારી સત્ય મારગણી

અને તે મેળવવા ઇશ્વરી નિયમોનું પાલન કરી-તેમ કરતાં દુઃખ-આફત-કે મુશ્કેલી આવે-તે મુગે મોઢે ખુશીથી સહન કરી લેવાનો તારો ઉપદેશ આ તારો ગ્રન્થો-આ તારો દોષ-એને માટે વારંવાર જેલનો વાસ ! ના ! ના ! ઓ વીર આત્મા ! પ્રભુના અચ્ચત્ત નિયમોનું પાલન કરનારને કોઈ પણ શક્તિ દુઃખ આપી શકનારજ નથી. તારા પુર્વ કર્મનું ફળ તહિ ભોગવે-તે કર્મના બંધન માંથી મુક્ત ન થાય ત્યાંસુધી મુક્તી નહોતી પરંતુ પ્રભુ તેમને સલામત રાખે કે જેઓ સાધન ભુન ખતી તને તે તારા પુર્વ કર્મના બંધનમાંથી મુક્ત કરતાજ ચાલ્યા, અને યાદ કર તારી છેલ્લી છ વર્ષની જેલની શિક્ષા ! તારા પુર્વ કર્મોનુસાર માત્ર બાવીસ માસની શિક્ષા બાકી હતી ત્યાં છ વર્ષની સજા કોણુ અને કેવી રીતે આપી શકે ? પ્રભુ તો ન્યાયી છે-કર્મોનુસારજ ફળ-કર્મ પ્રમાણેજ શિક્ષા ! તેથી એવા સંજોગોજ ઉભા થયા કે જેથી તે તારા પુર્વ બંધનોથી મુક્ત થઈ હવે માત્ર તારા પુર્વ પુણ્ય કર્મોનાજ ફળ તારે માટે બાકી રહ્યા. આ રીતે સર્વ કર્મોનુબંધથી મુક્ત થયેલ-અને પુણ્ય કર્મના ફળ રૂપે મુક્તિ મેળવી અખંડ સુખ તથા આનંદ માટે અધિકાર પામેલ ઓ પુણ્યાત્મા ! તને વારંવાર વદન હો !

વાંચક બંધુ ! બસ ! આ લેખ તો અત્રે સમાપ્ત થાય છે પરંતુ એનું રહસ્ય તને સમજાય છે ? થોડો થોડો ભાવ એ મહાત્માના જીવન સાથે સરખાવતો જઈ ધીમે ધીમે વાંચ, એમના શરીર તરફ ન જોતાં એમના આત્મા તરફ જોજો, કે કયાંય પણ એક પણ ડાઘ કે દોષ બાકી રહી ગયો છે ? જો નજ દેખાય તો સમજી લેજો કે એવા નીતરા કાચ જેવા દોષ રહિત નિર્મળ હૃદય એજ પરમાત્માની પ્રિય વસ્તુ છે. અને પ્રભુના પ્રિય થનારનું સ્થાન મુક્તિ સિવાય બીજું શું હોઈ શકે ?

નિવેદન.

દુનિયાની કોઈ પણ ચીજ કે બનાવ સંબંધમાં બધાના મત એક સરખા હોતા નથી. તેજ અનુસાર મહાત્મા ગાંધીજીના ચારિત્ર કે વર્તન-ક્રિયારથી જેમને જેમ માનવું હોય તેમ ખુશીથી માનવું. મુક્તિ એટલે અનેક પ્રકારના બંધનમાંથી-મુક્ત થવું-એ દ્રષ્ટિએ જેતાં ગાંધીજીનાં આત્મા બંધન મુક્ત-થતાજ આવ્યા છે. જીવનમાં જે કાર્ય માથે લીધું તે-પુરૂ ન થાય-પછી ભલે તેમાં ખીજની નયજાઈતો દોષ હોય છતાં તે કાર્ય નહિ કરી શકવા માટે-તેમનામાં એટલી શક્તિ જગૃત નહિ કરી શકવા માટે પોતાનો દોષ ગણી તેના પ્રાયશ્ચિત લેતાજ આવ્યા છે. અને એ રીતે બંધન મુક્ત થતાજ આવ્યા છે. સપુર્ણ શાંતિથી સમજ પુર્વક આ ક્ષેષ વાંચવાથી એની મુક્તિ વિષે જરા પણ શક રહેતો નથી. પછી તો સૌ સૌની માન્યતા-ઉદ્દેશ માત્ર એટલોજ કે ઉચ્ચ ગતિએ પ્રયાણ કરનાર આત્માને વંદન કરી તેમના ગુણો-મેળવવા ઉત્કર્ષ ભાવના રાખીએ તો જરૂર તેમના જેટલી શક્તિ આપણે પણ ખીલરી શકીએ.

મુખ્ય. }
તા. ૨૩-૯-૨૪

લી. સેવક,
આનંદ.

મુઝાઓ છો શા માટે ?

શું તમે નથી જાણતા કે

શ્રી નૃસિંહ હિન્દુ — લોજ —

તમારી સેવામાં તૈયાર છે.

રાજા, મહારાજા તથા ઉંચ કોમના

આખરૂદાર સદગ્રહસ્થાને માટે

રહેવાની તથા જમવાની

સંપૂર્ણ અને ઉમદા સગવડ ધરાવતું આ એકજ મોટામાં મોટું હિન્દુ લોજ છે. જ્યાં રહેવાની હવા ઉત્તમવાળી સ્વચ્છ જગ્યા તથા જમવા માટે ઉત્તમ અને સ્વચ્છ ખોરાક તમે મેળવી શકશો.

ફ્રીલીઓ માટે સ્પેશ્યલ રૂમો પણ મળી શકે છે. ચાજ મધ્યમ છે, પધારી ખાત્રી કરી જુઓ.

ડૉ. વિઠ્ઠલ સાયના બીલ્ડીંગ-બોહાર ચાલ,

મુંબઈ.

બસ ૧૧૬૧૧

હીરાની પરિક્ષા

સાચા ઝવેરીજ કરી શકશે.

ઓછા ચાર્જ એ હલકા ખોરાકની સચોટ
સાબીતી છે.

હમારો ચાર્જ સૌથી આકરો છે.

કેમકે હમારે તો ઉત્તમમાં ઉત્તમ ખોરાક આપવો
છે એકે એક ઘરાકની પુરતી સગવડ સાચવવી છે.

પૈસા કરતાં વધારે દરકાર હમને હમારા નામની
છે. એટલે નામ મેળવવા કામ કરી બતાવવું. અને
કામ કરી બતાવવા દામ તથા હામ જોઈએ. હમારા
માનવંતા આહુકો દામ ખર્ચે અને હમો હામ ખર્ચીએ
અને એવી રીતે બંનેના સંગીન બંગથી આ ખાતું
ચાલી રહ્યું છે.

ખાત્રી કરવા માટેજ માત્ર એક દિવસ જરૂર
પધારશો. પછી આહુક થવું કે નહિ તે આપનાજ મત
પર છોડીએ છીએ.

સાબરકાંઠા બોર્ડીંગ હાઉસ

મમ્માદેવી પોસ્ટ પાછળ, મુંબઈ નાં. ૨.

— સદા આનંદમાં રહો. —

આનંદનું સાહિત્ય.

૧૨ આનાની ટીકીટો
મોકલી મંગાવો.

નફો જ્ઞાન પ્રચારના
કાર્યમાંજ વપરાય છે.

તમને અનેક ધાર્મિક પુસ્તકોનો સાર બહુજ
કુંકમાં સમજવી શકે છે. શાંતિ, સતોષ, સત્ય
ન્યાય નીતી, સદાચારના ઉત્તમ માર્ગે તમને લઈ જશે.
માત્ર તમારા જ્ઞાનપર પ્રેમ અને શ્રદ્ધા હોય
અને તેને વર્તનમાં મુકો તોજ મંગાવશો.

બાહ્ય ખુબસુરતી
—:દુ:ખકર છે:—

હૃદયની ખુબસુરતી
—:સુખકર છે:—

—: મળવાનું કેસાણું :—

આનંદ.

ધી સાબરકાંઠા બોર્ડીંગ હાઉસ

મમ્માદેવી પોસ્ટ પાછળ—મુંબઈ નં. ૨.

